

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/zbrodnie-komunistyczne/102120,Liceum-przed-sadem-Proces-polskiej-siatki-wywiadowczej.html>

Zdjęcia sygnalityczne Barbary Sadowskiej (fot. z zasobu IPN)

ARTYKUŁ

„Liceum” przed sądem. Proces polskiej siatki wywiadowczej

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej (1948-1956) Stalinizm w Polsce

Autor: AGNIESZKA CHRZANOWSKA 18.07.2023

18 lipca 1947 r. zapadł wyrok w głośnym procesie pokazowym Warszawy w sprawie osób z siatki wywiadowczej o kryptonimie „Liceum”. Pokazowy proces członków wywiadu AK był pokłosiem aresztowania jego dowódców – Henryka

Żuka i Barbary Sadowskiej.

„Liceum” wywodziło się ze struktur Referatu Wschód Wydziału Wywiadu Ofensywnego ZWZ-AK funkcjonującego od 1941 r. pod krypt. „WW-72”, a następnie „Pralnia”. W lipcu 1944 r. w jego ramach powołana została grupa krypt. „Ekipa Wschód” pod dowództwem Henryka Żuka, której zadaniem było przejście linii frontu i utrzymanie pracy placówek pozostających pod okupacją sowiecką. Wobec zatrzymania frontu na Wiśle sieć, pod nowym krypt. „Pralnia II”, kontynuowała pracę w nowych warunkach. Zastępcą Żuka została Barbara Sadowska.

Zdjęcia sygnalityczne Barbary Sadowskiej (fot. z zasobu IPN)

Za pośrednictwem sieci przerzutowej NSZ, przez Regensburg, przedostali się do Włoch, do 2. Korpusu Polskiego, gdzie odbyli szereg rozmów. W ich wyniku zapadła decyzja o podporządkowaniu się 2. Korpusowi, powrocie do kraju i prowadzeniu dalszej pracy.

Żuk i Sadowska wrócili do Warszawy w styczniu 1945 r. W maju „Pralnia II” weszła w skład Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj. Była jedną z czterech ekspozytur wywiadowczych DSZ, liczącą w punkcie kulminacyjnym

nawet 70 osób.

Zmiany organizacyjne nastąpiły w sierpniu 1945 r. ze względu na rozwiązanie DSZ. Żuk i Sadowska podjęły decyzję o wyjeździe na Zachód celem nawiązania kontaktu z władzami pozostającymi poza granicami. Za pośrednictwem sieci przerzutowej NSZ, przez Regensburg, przedostali się do Włoch, do 2. Korpusu Polskiego, gdzie odbyli szereg rozmów z płk. Stanisławem Kijakiem, płk. Wincentym Bąkiewiczem oraz gen. Władysławem Andersem. W ich wyniku zapadła decyzja o podporządkowaniu się 2. Korpusowi, powrocie do kraju i prowadzeniu dalszej pracy.

Do władz Arm. Korpusu Polskiego
na czele p. Kijaki, Bąkiewicz
3/10

Oświadczenie

Wzajemnie się widząc - porozumieliśmy: 1) dążenie do przekroczenia granicy i powrotu do demokracji, 2) powrocie do demokracji nas odczuwamy jak wolę obywateli i nie demokracji, 3) nawet jeśli Włochy, nie musimy się nie poddać i nie demokracji, 4) nie musimy masowo się poddać, 5) musimy się poddać, 6) musimy się poddać, 7) musimy się poddać, 8) musimy się poddać, 9) musimy się poddać, 10) musimy się poddać, 11) musimy się poddać, 12) musimy się poddać, 13) musimy się poddać, 14) musimy się poddać, 15) musimy się poddać, 16) musimy się poddać, 17) musimy się poddać, 18) musimy się poddać, 19) musimy się poddać, 20) musimy się poddać, 21) musimy się poddać, 22) musimy się poddać, 23) musimy się poddać, 24) musimy się poddać, 25) musimy się poddać, 26) musimy się poddać, 27) musimy się poddać, 28) musimy się poddać, 29) musimy się poddać, 30) musimy się poddać, 31) musimy się poddać, 32) musimy się poddać, 33) musimy się poddać, 34) musimy się poddać, 35) musimy się poddać, 36) musimy się poddać, 37) musimy się poddać, 38) musimy się poddać, 39) musimy się poddać, 40) musimy się poddać, 41) musimy się poddać, 42) musimy się poddać, 43) musimy się poddać, 44) musimy się poddać, 45) musimy się poddać, 46) musimy się poddać, 47) musimy się poddać, 48) musimy się poddać, 49) musimy się poddać, 50) musimy się poddać, 51) musimy się poddać, 52) musimy się poddać, 53) musimy się poddać, 54) musimy się poddać, 55) musimy się poddać, 56) musimy się poddać, 57) musimy się poddać, 58) musimy się poddać, 59) musimy się poddać, 60) musimy się poddać, 61) musimy się poddać, 62) musimy się poddać, 63) musimy się poddać, 64) musimy się poddać, 65) musimy się poddać, 66) musimy się poddać, 67) musimy się poddać, 68) musimy się poddać, 69) musimy się poddać, 70) musimy się poddać.

Oświadczenie Barbary Sadowskiej, 19 X 1946 r. (z zasobu IPN)

Wzajemnie się widząc - porozumieliśmy: 1) dążenie do przekroczenia granicy i powrotu do demokracji, 2) powrocie do demokracji nas odczuwamy jak wolę obywateli i nie demokracji, 3) nawet jeśli Włochy, nie musimy się nie poddać i nie demokracji, 4) nie musimy masowo się poddać, 5) musimy się poddać, 6) musimy się poddać, 7) musimy się poddać, 8) musimy się poddać, 9) musimy się poddać, 10) musimy się poddać, 11) musimy się poddać, 12) musimy się poddać, 13) musimy się poddać, 14) musimy się poddać, 15) musimy się poddać, 16) musimy się poddać, 17) musimy się poddać, 18) musimy się poddać, 19) musimy się poddać, 20) musimy się poddać, 21) musimy się poddać, 22) musimy się poddać, 23) musimy się poddać, 24) musimy się poddać, 25) musimy się poddać, 26) musimy się poddać, 27) musimy się poddać, 28) musimy się poddać, 29) musimy się poddać, 30) musimy się poddać, 31) musimy się poddać, 32) musimy się poddać, 33) musimy się poddać, 34) musimy się poddać, 35) musimy się poddać, 36) musimy się poddać, 37) musimy się poddać, 38) musimy się poddać, 39) musimy się poddać, 40) musimy się poddać, 41) musimy się poddać, 42) musimy się poddać, 43) musimy się poddać, 44) musimy się poddać, 45) musimy się poddać, 46) musimy się poddać, 47) musimy się poddać, 48) musimy się poddać, 49) musimy się poddać, 50) musimy się poddać, 51) musimy się poddać, 52) musimy się poddać, 53) musimy się poddać, 54) musimy się poddać, 55) musimy się poddać, 56) musimy się poddać, 57) musimy się poddać, 58) musimy się poddać, 59) musimy się poddać, 60) musimy się poddać, 61) musimy się poddać, 62) musimy się poddać, 63) musimy się poddać, 64) musimy się poddać, 65) musimy się poddać, 66) musimy się poddać, 67) musimy się poddać, 68) musimy się poddać, 69) musimy się poddać, 70) musimy się poddać.

Barbara Sadowska

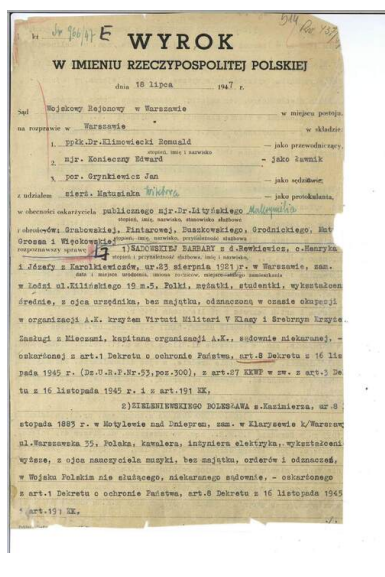
19-X-46

wystosowała pismo do władz MBP, oświadczając, że to ona kierowała pracami „Liceum”. Biorąc całą odpowiedzialność na siebie, wносиła o wydanie na nią wyroku śmierci, a ułaskawienie lub wydanie niskich wyroków na jej współpracowników.

Sprawa „Liceum” została wykorzystana do zorganizowania procesu pokazowego, wymierzonego głównie w gen. Andersa. Sadowska włączyła się w jego przygotowanie w zamian za dotrzymanie umowy dotyczącej zwolnienia lub wydania niskich wyroków na ujawnionych przez nią pracowników.

Proces toczył się przed WSR w Warszawie od 9 lipca 1947 r., wzbudzając ogromne zainteresowanie opinii publicznej. Bo oto na ławie oskarżonych, wśród trzynastu swych współpracowników, stanęła młoda kobieta, spokojnie i rzeczowo przedstawiając swą działalność, burząc tym samym narrację komunistycznych propagandystów.

Wyrokiem WSR Sadowska skazana została na 9 lat więzienia. Pozostali członkowie otrzymali wyroki: Bolesław Zieleniewski – 7 lat, Franciszek Pacyński oraz Helena i Lech Duninowie – po 6 lat, Stanisław Karolkiewicz – 13 lat, Czesław Atminis – 10 lat, Stanisław Alenowicz i Mieczysław Błaszkiwicz – po 5 lat, Kazimierz Frejtag – 3 lata w zawieszaniu na 5 lat, Halina Waszczuk – 4 lata w zawieszaniu na 5 lat więzienia.

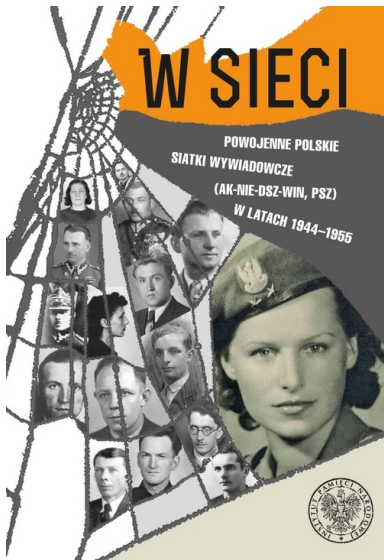

Wyrok WSR w Warszawie z 18 VII 1947 r. (z zasobu IPN)

* * *

Proces nie zakończył walki Barbary Sadowskiej o podwładnych. Dzięki głodówkom prowadzonym przez nią w więzieniu kilkoro z nich zostało zwolnionych.

Należy zaznaczyć, że odbyło się kilka procesów odpryskowych od sprawy „Liceum”, na których zapadły wyroki śmierci. Dwa z nich zostały wykonane – na kpt. Mieczysławie Sokołowskim oraz kpt. Józefie Czerniawskim z komórki wywiadu wojskowego „Pralni II”.

Publikacja IPN o powojennych siatkach wywiadowczych, zawierająca m.in. artykuł Mariusza Behty i Agnieszki Chrzanowskiej pt. „Działalność ekspozytur wywiadu wschodniego AK, DSZ i II Korpusu Polskiego - krypt. »Pralnia II«, »Port«, »Liceum« - w latach 1944-1946”

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ